

# PARENTESEN

december 2022 nr 8

[www.pargas.spfpension.fi](http://www.pargas.spfpension.fi)

## God Jul



*Foto: Gun Nordin, fotoklubben*

## Ordförandens spalt december 2022

Ett stort Tack till styrelsemedlemmarna Maria Simberg-Sörensen och Bror Berg som nu efter sex år avgår från sina uppdrag i styrelsen!

### Traditioner

Vi står inför de sanna traditionernas högtid: Julen.

Traditioner är olika från århundrade till århundrade från land till land, från släkt till släkt och från familj till familj.

De flesta av oss upplever traditionerna som viktiga och önskar att de kunde nedärvas från generation till generation. Vi önskar att det skall vara ”som förut”

Men varför är traditionerna så viktiga? Varför vill vi att en ström av händelser och känslor skall fortsätta från tiden före oss till tiden efter oss?

### Är nyckelordet Trygghet?

Är det just tryggt att veta att julgubben kanske kommer, att julskinkan skall stå på bordet och precis hur kålrotslådan skall smaka år från år? Julgranen står på sin givna plats och den röda bollen finns just på den gren den skall?

Gärna skall julen vara vit, så var den då vi var barn.

Nyåret kommer. Vi hoppas på en stjärnklar, kall natt som skall föra oss in i ett nytt år med nya åtaganden och nya okända händelser.

Kanske nyårslöften försöker hämta in känslan av förnyelse?

Att lova *försöka* är **tryggt**.

Då förändringar inträder och dagarna ser annorlunda ut än tidigare: nytt jobb, ny omgivning, ny familj, kanske pensionering då

försöker vi hitta nya rutiner. Vi vrider och vänder på tidtabeller, vardagens händelser och skeenden - vi försöker hitta fungerande rutiner.

Rutinerna ger handlingsmönster i vardagen. Rutinerna skall göra det lättare att finna sig i en ny tillvaro. Rutinerna skall göra så att vardagen räcker till för alla behövliga göromål.

Med nyckelordet **Trygghet?**

Ett litet barn behöver ett bekant ansikte och en beröring av en känd hand.

En äldre person behöver precis samma sak

**Med nyckelordet Trygghet!**

Att tänka på och att påminna sig om traditioner gör tankeförmågan och minnet en stor tjänst, och den inger trygghetskänslan.

Ha nu **En Riktigt God jul** med allt som där rymms med: alla slag av minnen, varma tankar, smaklökarnas igenkännande upplevelser, doften av ljus, av nystekt skinka, av julgran och av kylan utanför dörren.

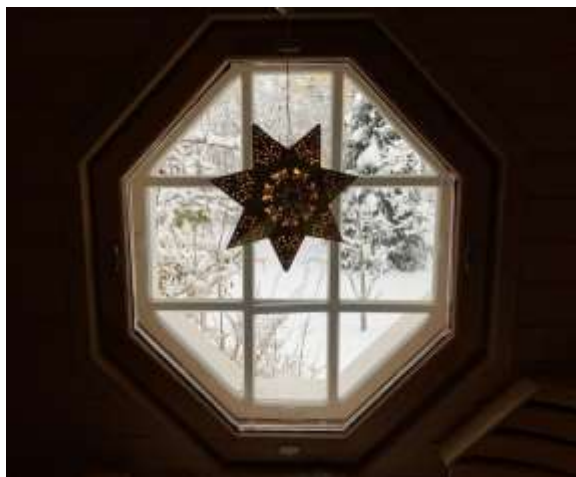
Upplev med alla sinnen !

**Ha en Trygg jul**

Och vi hörs igen nästa år !!

*Gunnel*

*Ordförande*



## En julberättelse

Som barn bodde vi i Åbo på Smedsgatan 9. Huset är rivet för länge sedan och det väcker många känslor. Tänker ofta på hur härligt det var att bo i en trähusmiljö med massor av lekkamrater på gården. Innergården var stor och passlig för barnens lekar. Ofta satt någon vuxen på trapporna och vi barn kunde gå och prata. Alla kände varandra och miljön var socialt öppen.

Julen 1957 var jag själv 7 år gammal och hade fått gå hos en sömmerska som sydde en festklänning enligt kundens önskemål. Klänningen var i sammet med vit krage, puffärmar och rosett på ryggen och då kändes det festligt!

Vi var 3 barn i familjen och väntade innerligt på julen. Vi visste var mamma höll klappsäcken gömd, nämligen i klädskaåpet. Då vi var ensamma hemma kunde vi gå och känna på paketen och försöka gissa oss till vad de innehöll. Själv hade jag önskat Blytons bok *Fem på äventyr*, den senaste som kommit ut. Det fanns ett bokpaket och pappret lätt genomskinligt, så glädjen var stor och nu kunde julen få komma, den var räddad.

Vardagsrummet dekorerades med ett flaggband med alla världens flaggor och det gjorde rummet så festligt. Julgranen dekorerades med riktiga stearinljus, bollar, fågelsmycken och chokladfigurer. Dessa upphängda chokladpraliner kunde vara helt oemotståndliga för oss barn. Nu och då försvann ett chokladsmykke från granen. Vi hade en katt som hette Nefernefer och den tyckte om att sitta på läns- stolens karm och dingla med tasserna på choklofigurerna, så de var lätt att förklara att det var ju katten som åt upp dem.

Min mamma älskade lutfisk som då gjordes med äkta lut och luktade häftigt. Hon insisterade med att bjuda lutfisk på julafton trots att vi barn protesterade. Men mamma var en kvinna med stark vilja och lutfisk blev det! Åt man ingen lutfisk så blev det ingen glass till efterrätt heller. Vi barn lärde oss snabbt att ta mycket potatis och vitsås och en liten bit fisk och såg ingen vuxen så kunde man täppa näsan då fisken åts.

På den tiden fanns ett glassföretag som hette Patas och dom levererade hem vaniljglass i form av en hög kaffekaka, inpackad i koldioxid som rykte då paketet öppnades. Pojkarna som levererade glassen var utklädda till tomtar. Så det var jättespännande att hänga vid fönstret och invänta glasstomtarna. Då vi stod där väntande kom en julgubbe gående över gården och sedan kom en till och en tredje. Då sprang vi till mamma i köket och jublade att julgubben fanns. Jaja, vad var det jag sa, kommenterade hon.

Sedan kom glasskakan och det var julens absoluta höjdpunkt! Minns inte att vi skulle ha fått glass annars på året. Vi åt och åt tills det tog ont i magen.

Julgubben kom och klapparna öppnades. Bror min fick en robot som spelade musik och det var en rolig höjdpunkt i aftonen. Själv satt jag förnöjt och smekte boken min och drömde om härliga lässtunder med den.....

Känns så kärt att tänka på julen och tänker tacksamt på min mamma, som var hemma från Tennby och som gjorde så fina jular åt oss barn. Önskar att jag hade förstått att tacka henne någon gång för allt detta. Och nu är hon hos änglarna.

Julhälsning,  
*Ulla-Maj Lubchow*

## Dockor, antika och moderna

Raska fötter springa tripp, tripp, tripp!  
Mamma har så bråttom klipp, klipp, klipp...  
Det är adventstid, året är 1959 och min docka, min Molla-Maja är försvunnen. Var kan jag ha lagt den eller är det lillsyrran som har tagit den och lagt den att sova någonstans? På självaste julafton kommer Maja tillbaka inpaketerad bland julklapparna med sitt gamla huvud men med en helt nysydd tygkropp.

Visst blev jag glad över att hon var återfunnen men egentligen hade jag inte saknat henne så väldigt mycket.

Som barn föredrog jag att leka med min nalle, jag underhöll den nu och då med några droppar av pappas Hegabalsam, den doftade så gott mellan öronen.

Efter det har det blivit många dockor och många kurser med dockor som tema.

Reproduktion av antika dockor, modellerade dockor enligt Olga Dols metod, stickade, virkade, sydda och till och med knutna i makraméteknik.

Under de senaste åren har det blivit mest stickade dockor med inspiration av de norska killarna Arne och Carlos som också gett ut en bok i ämnet.



För drygt 100 år sedan satt tre systrar i hamnen i Nådendal och gjorde samma sak, det

vill säga stickade dockor som blev uppskattade souvenirer. För ett antal år sedan blev också jag ägare till ett par sådana dockor. Jägaren och hans fästmö.

De hängde som dekoration på väggen i en nyöppnad tygaffär här i Pargas. Direkt då jag såg dem frågade jag om de var till salu men det var de inte.

Jag gav i alla fall ett bud på 1000 mk för dem och några dagar senare var de mina.

Butiksägarens man hade köpt dem på auktion, ett tiotal år tidigare, på Villa Borg i Nådendal. Dockorna är stickade i fint bomullsgarn med mycket klena, avkapade strumpstickor.

“Tokkalotta”, Maria Charlotta Lindberg stickade dessa och hennes systrar Karolina och Josefina fyllde dem med bomullsvadd.

Arbetsuppgifterna kunde inte bytas, var och en var specialist på sin uppgift.

Jag undrar i mitt stilla sinne - när skall de dockor vi stickar bli antika?



En Barbiedocka har jag aldrig haft eller ens lekt med en sådan. Det har däremot min syster som är fyra år yngre.

För några år sedan då mina barnbarn ännu lekte med dockor blev Monster High -dockor de mest populära. Jag köpte mig också en sådan för att kunna delta i lekarna med barnbarnen som hade hela samlingar av dessa. Dockan jag valde heter Rochelle Goyle. Hon har långt rosa hår, djävulslika öron och vingar

som en fladdermus. Hon har också ett husdjur som heter Roux.

I den medföljande skriften kunde jag läsa varför hon valt att börja i Monster High School, att hon är 415 år, favoritsysselsättningen är skulptering och att hon har en stenhård vilja. Minst omtyckta ämnet är simning eftersom hon sjunker som en sten till botten. Favoritmat är stenhårt godis.



I jämförelse med dagens dockor är nog mina stickade modelldockor Sigrid och Rudolf redan antika precis som jag själv. Några nya hemslöjds lärare utbildas inte längre i Finland, vi är ett utdöende släkte men intresset för hantverk består!

## **MINA JULAR**

När jag var barn kom julgubben alltid med många paket. Julgubben hade också till vana att bjuda upp mej till dans. Jag minns att jag var lite rädd. På juldagsmorrn for man med häst och bjällerklang till julkyrkan. Det var mycket spännande och roligt att sitta där under skinnfällan.

Julklapparna hade en stor betydelse men har minskat i betydelse med åren. En jul har vi varit tvungna att fira bara inom familjen. Det var ledsamt men har hänt bara en gång. När barnen gifter sig blir det ju automatiskt så att man firar med mamma och pappa vartannat år. Vi har haft seden att fira julen med min ena systems familj, varannan gång hos oss och varannan gång hos dem. Detta har fortgått i kanske 40 år redan. Julmaten är riklig och



Alla barnen ropar: "Ack, ack, ack!  
Snälla rara pappa, tack, tack, tack!"  
Margit får en docka stor.  
Gungehäst får lille bror.  
Stina får en kälke.

God Jul!

Pargas 27.11.2022

*Barbro Laurén*

mycket god. Stora favoriter för mej är potatismoslåda och min svågers hemrökta fisk.

Julgran och juleljus är viktiga och hör julen till. Vi har ett lusthus på gården och där brukar vi ta in en gran till första advent som står och lyser ända till trettondagen. I år blir det en mycket annorlunda jul. Det blir ingen julgran men nog juleljus och julpynt. Vi ska nämligen flytta till Folkhälsanhuset. Vi firar antagligen julen i vårt egnahemshus där vi bott i 45 år och samtidigt tar adjö av hemmet. Då är det bäst att fira så enkelt som möjligt.

God Jul och Gott Nytt År till alla.

*Rosita Friman*

## Monika Fagerholm, en modern nutidsförfattare

”Ditt besök här i dag är summan av en lång längtan”, sade Pargasiternas ordförande Gunnel Jansson när hon hälsade författaren Monika Fagerholm välkommen till Pargas.



Författaren, född i Helsingfors, bosatt i Ekenäs med en pappa från Pargas och en litterär mormor från Österbotten, fångar (trollbinder, sa någon) oss lyssnare med en förlösande energi där vi tidvis kände oss som elever på skrivarkurs. ”Skrivandet börjar i ordlöshet”, säger författaren, inte med ord, om någon trodde så? Ordlöshet kan vara den starkaste drivkraften inom oss när vi känner att vi har någonting som kliar och vill ut. Ordlöshet som vill hitta ord, därmed börjar författandet!

”Men ta inte författarens yrke så allvarligt” säger Fagerholm, hon tycker inte om uttrycket ”att vara litterär ” och vill inte vara högtravande i sin yrkesutövning, hon vill gärna använda ordet ”berättelse”. Alla har vi olika berättelser och alla är värda att berättas, men många berättelser blir oberättade på grund av osäkerhet och rädsla att göra fel. I skolan blir vi nogsamt undervisade i vad som är ”rätt och fel” och den kunskapen är efterhängsen, den hämmar, ja, den kan förstöra vår frihet och lust att b ö r j a skriva och alla k a n skriva - någonting, iaf ett litet textembryo. Om det är din önskan att skriva, ta vad som helst och skriv, planera inte så mycket, släpp bara loss, låt inte punkter och kommatecken hejda dig! Efter en tid kan du börja avlyssna vad du har skrivit. Konst är inlevelse, upplevelse och intuition, att tro att du behöver förstå allting motverkar egentligen konstens frihet.

### Underbara kvinnor vid vatten

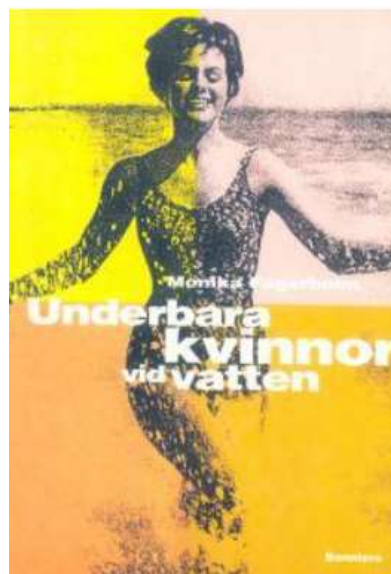
Monika Fagerholm debuterade år 1987 med boken ”Sham” och har skrivit 8 böcker.

Själv anser hon att hennes ”riktiga” debutbok är ”Underbara kvinnor vid vatten”, som utkom 1994 och belönades 1995 med libristernas medalj ”Kiitos kirjasta -Tack för boken” och ”Runebergspriset”.

Boken filmatiserades år 1998 med Claes Olsson som regissör, den har översatts till nio språk och utkommit i elva länder.

Tidsperspektivet är början och slutet av 60-talet. Innehållet ses genom Thomas, ett barns ögon och belyser två familjers relationer och problem i en skärgårdsmiljö. ”Boken handlar på sina ställen om frigörelse, om kvinnor och barn som kräver att släppas ut ur sina garderober.

Det är en roman med ett allvarligt budskap om livet, sommarparadiset som fångelse, men det lindas in i en skenbart underhållande metatext. Det är varmt det är kraftfullt, det griper tag. Det är roligt och tragiskt och levande. Det är vad vi väntar oss av livet. Och vad det blev.” (Josefin Bengtsson/ En bok för alla).



När någon i publiken kommenterar, att böckerna upplevs svåra och innehåller upprepningar undrar Fagerholm varför man nödvändigt måste veta vad allt betyder? Och vad gäller upprepningar: livet och tillvaron är i ständig rörelse, samma mening i början och i slutet av 60-talet har därför i n t e samma betydelse. Att med öppna sinnen börja läsa en bok är helt annorlunda än, att börja med färdiga förhandsinställningar om bokens

innehåll eller utgå ifrån, att ”nu får man veta någonting (eller ännu värre, allting) om författaren.”

### Moderna myter

Intressanta och tidsaktuella är orden ”moderna myter”! Två av böckerna: ”Den amerikanska flickan” (2005) och fortsättningen ”Glitterscenen” (2009) tar avstamp i verkliga och i samhället omskakande händelser, som berör oss djupt och som vi berättar om och om igen, år efter år. Dessa långvariga berättelser blir med tiden moderna myter.

De två flickorna i ”Glitterscenen” iscensätter ett brott, börjar leka med elden och situationen urartar, den ena flickan begår självmord och den andra försöker överleva på något sätt.

De moderna myterna har en sådan genomslagskraft och påverkan, att vi kan börja använda dom i våra egna liv.



### Musiken som tidsmarkör

Musiken har stor betydelse för Monika Fagerholm, den används som tidsmarkör i moderna romaner. Musikens kraft med alla minnen, lägger en speciell atmosfär över det skrivna ordet, hon nämner som exempel Göran Thunströms bok ”Juloratoriet” från 1983, där Bachs musikaliska verk med samma namn spelar en viktig roll för roman-gestalterna. Musik används också för att klara av ordlösa tillstånd, som sorg. Vi kan få tillträde till sorgens landskap via kända, älskade och trygga psalmer, som funnits med oss hela livet och sjungits av generationer före oss. Och att ändra ord i välkända sånger, t.ex. i ”Den blomstertid nu kommer...”, kan störa många när upprepningen bryts.

Våra folkvisor har en berättartradition från

tider när det inte fanns medier, generation efter generation sjöng och berättade långa

berättelser för varandra. Fortfarande sjunger vi folkvisor med ord som finns i våra kroppar, kanske t o m i våra gener, men vi har oftast inte kunskap om hur gamla de är eller hur de har förändrats under resans gång.

**Den egna tonen och rytmen** i berättelsen är författarens specialitet. Monika Fagerholm tror att just ”detta egna” uppfattas intuitivt och positivt av läsaren och hon måste ha lyckats bra med det eftersom hennes ord (böcker) nu flyger ut över världen. Men hon är inte bara en författare som sitter inlåst i sin skrivarlya och skriver, hon är också en engagerad medmänniska som har breda kontaktytor, hon bryr sig om sitt samhälle.

Sommarpratet har hon också gjort både i Sverige och Finland och detta år, 2022, i radio Vega. Enligt Yle, delvis med författarens egna ord, handlade hennes sommarprat om ”Tystnad och konsten att samtala, om att tysta och att tystas, om vem som måste tiga när den andra talar, om tystnaden hos den som ingen hör. Många drar nytta av denna tystnadskultur och använder den på olika sätt, som t e x hot eller maktmedel, tystnaden kan vara direkt farlig.”

Vi måste tala om tystnaden och vad tigandet gör med oss. Litteraturen är viktig därför, att den kan ge en bild av skeenden och mekanismer, som ingen behöver uppfatta personligt.

### Priser, priser i mängd...

Ett av de många priser som tilldelats Monika Fagerholm är det svenska Selma Lagerlöf priset år 2020, med följande motivering: ”Monika Fagerholm har med v i r t u o s s t ä m f ö r i n g skildrat individer och grupper som strävar efter mening i en tillvaro som inte tillåter några stabila sammanhang, i en värld med olyckan hängande i luften.”

Tack för besöket i Pargas! Du var minsann värd att vänta på!

*Siv Fagerlund / december 2022*

## Julblommorna är vackra men även bedrägliga!

**Julstjärnan är ingen blomma utan en buske. Julrosen är inte alls en ros, utan är släkt med smörblommor. Att odla hyacinter har gamla anor. Men hur står det till med amaryllisen, azalean och tulpanen?**

**Julstjärnan** (*Euphorbia pulcherrima*) eller **Julaftonsblomman** som den också kallas i sitt hemland Mexiko kan faktiskt bli upp till fyra meter hög. Bladens röda färg utvecklas då dag och natt blir lika långa så där lämpligt till jul. På grund av sin klara röda färg ansågs växten helig av aztekerna. Den var välbevakad och det tog ända till medlet av 1800-talet innan en amerikan kunde föra ut växten ur landet.



Julstjärnans röda pigment användes för att färga textilier och notera också att växtens mjölksaft är giftig. Mjölksaften kan irritera huden så det lönar sig att vara försiktig. Lyckligtvis är mjölksaften skarp så förgiftningsfallen är sällsynta.

**Julrosen** (*Helleborus niger*) är en gammal kulturväxt och inte alls en ros, utan är närmare släkt med smörblommor, sippor och aklejoj. I naturen växer den i kalkhaltiga jordar söderöver men kan klara vintrar även hos oss. Julrosen är en av de tidigaste växterna att blomma. Redan under den fuktiga och milda vårvintern, ja t.o.m. i december kan den glädja oss.

Julrosen har en mycket gammal historia som läkeväxt. Växtsaften kan ge hudåkommor för

överkänsliga personer i form av blåsor och domningskänslor i fingrar och händer.



Avkok av växten har ända sedan antiken använts för att fördriva "galenskap, raseri och tungsinne", liksom bland annat också gikt. I folktron ansåg man att en julros som planterats vid husknuten, strötts på golvet eller hängts upp vid ladugårdsdörren, skyddade mot onda andar, häxor och oknytt.

**Hyacinten** härstammar från mindre Asien och Medelhavsområdet.

Hyacinten ökade sin popularitet efter att den blivit Madame Pompadours älsklingsblomma.





Den vilda hyacinten liknar inte den vi är vana att se. Den vilda växten är sparsam med sina ljusblåblommor men doftar gör de. De lökar vi kan köpa är oftast värmebehandlade och skall planteras redan i oktober för att kunna blomma till jul. Lökarna innehåller kalciumoxalatkrystaller som kan ge eksem och andra hudirritationer. Så igen lönar det sig att vara försiktig.

Många tycker nog att det är hyacintens karakteristiska doft som bidrar till julstämningen. Men i offentliga miljöer bör de undvikas. Hyacintdoften är så stark att den kan leda till luftvägsbesvär hos allergiker, astmatiker och personer med doftöverkänslighet.

**Visst finns det julblommor som lämpar sig för överkänsliga personer.**

**Amaryllisens** latinska namn är Amaryllis Hippeastrum och betyder ordagrant ryttarstjärna.



Det sägs att Linné tyckte att de två högbladen på blomstängeln med lite fantasi kan liknas vid öronen på ett hästhuvud. Senare tappades kopplingen till häst bort och associationen till ryttare kom till.

Ytterligare bör tilläggas att namnet Amaryllis egentligen hör till en helt annan växt, nämligen kapamaryllis (Amaryllis belladonna) från Afrika. När Linné namngav den sydamerikanska Amaryllisen insåg han inte att de två växterna inte var släkt.

Amaryllisen är en av de ståtligaste julblommor vi har!

## **Mistel**

I Finland och Norden är misteln en mer sällsynt julblomma även om den har gamla anor här.

Loke sköt asaguden Balder med en mistelpil. Balders mamma, Freja, hade tagit ett löfte av allt levande att inte skada Balder men glömde bort misteln eftersom den växte så högt upp i ekens krona. Misteln är en städsegrön växt och anses därför ge övernaturliga krafter. Mistlar hängdes i taken för att hålla onda andar borta. Att kyssas under misteln är en kvarleva från den tid då misteln användes i fruktbarhetsriter.



**Tulpaner** har prytt den finländska julen sedan början av 1900-talet och de tycks bara öka i popularitet. Det är länge sedan tulpanerna symboliserade rikedom och berömmelse – men visst blir man lycklig av ett fång!



Text och bild: *Pia Rantanen*

## FRÅN KEXHOLM TILL PARGAS

Som reseledare vid Pargas svenska pensionärer blev jag bekant och ganska snabbt vän med Mai Lindblom. Hon deltog i många resor till Europas olika hörn. Hon var och är fortfarande intresserad av – lite överdrivet nästan allt. När bussen under utfärderna skulle fara vidare efter någon sevärdhet, kollade jag att alla var med: jaha, Mai är här, nu kan vi fara. I Pargas kör Mai sin röda Saab. Då hörs det från bilens öppna fönster klassisk musik med tillräcklig volym.

Ofta när vi pratar om något kommer det fram att Mai är född i Kexholm. Fast hon inte bodde där mera än några månader, finns staden fortfarande på ett sätt kvar i henne genom minnen som såddes i henne genom familjens erfarenheter. Hennes far har skriftligt berättat om deras liv på 30-talet och hennes 12 år äldre syster har skrivit ner om krigstiden och hur de måste evakueras från Kexholm.

Så här vandrade Mai....

Från Kexholm till Pargas:

När den stora depressionen drabbade världen i början av 1930-talet bodde en liten familj i Helsingfors som verkligen fick känna av de svåra tiderna. Mais far och familjen – då med tre barn, flyttade från Helsingfors först till Björneborg och ganska fort vidare till Kexholm, Karelens tredje största stad. Det hade dykt upp ett ”drömjobb” på den stora cellulosa fabriken Waldhof vid Vuoksens utlopp i sjön Ladoga. Mais far blev chef för kraftcentralen. Så familjen packade sitt bohag och flyttade till Kexholm, Det var ett brukssamhälle, fabriken var tyskägd och personalen var både tyskar, finländare från övriga landet och karelare.

De bodde i ett stort 2-våningshus, med trädgård runtomkring. Barnen tyckte att deras liv var som en härlig dröm. Till denna dröm föddes Mai på våren 1939. Allt fungerade bra där tills idyllen spräcktes hösten 1939 med först krigshot och sedan evakuering då

vinterkriget brutit ut. Då var Mai bara 6 månader.



Fästningen i Kexholm

Familjen evakuerades två gånger. I oktober kom de efter tre dagars tågresa till Österbotten. Där bodde de hos vänliga människor i Närpes. De kunde emellertid snart fara tillbaka till Kexholm. Lugnet varade dock inte länge. I slutet av november blev det bråttom att lämna hemmet och Kexholm. Familjefadern var då inkallad; mamman till fyra barn, av vilka den yngsta, Mai, var sjuk, var igen tvungen att sätta sig på tåget. Det blev igen tre dagars resa, nu i överfulla tåg. Tåget stannade ofta och modern försökte köpa mat på stationerna. All mat var reserverad till soldaterna; hon fick inte ens mjölk åt den sjuka Mai.

Familjen fick bosätta sig i Laukaa, nära Jyväskylä. Efter att det hade blivit vapenstillestånd fick fadern besöka hemmet i Kexholm. Dörren var bruten och huset plundrat. Han visste inte vad han skulle ta med sig därifrån. Så det blev lingonsylt och en trasig ylletröja.

Många år senare besökte Mais syster Pian Kexholm och Waldhof samt ”kolonin” där de hade bott. Huset var kvar; nu bodde där en kirurg med fru och barn i övervåningen och 2 familjer i nedre våningen.

Så småningom, på sommaren 1940, fick fadern en tjänst vid Fiskars Finska Bult i Åbo. Mamma och de äldre barnen jublade: i Åbo fanns det svenska skolor och andra

utbildningsmöjligheter, så det fick bli den nya hemstaden.

I februari 1944 föddes familjens sista son (Clas) och i september började ”storasystrer” Mai sin skolgång i Cygnaeus folkskola. I början var det roligt men ju mer skolarbetet inkräktade på fritidssysselsättningen som ännu bestod av äventyrslekar på den egna gården eller i den närbelägna Puolalaparken, dess tråkigare kändes skolan. Nå, man vänjer sig vid allt och det blev faktiskt för hennes del 15 år i olika läroinrättningar.

Efter avslutad utbildning var det lämpligt att styra in i äktenskapets inte alltid så lugna hamn. Tack vare goda vänners medverkan blev det att fira det nya året 1961 tillsammans med tidigare skolkamraten Rainer, som jobbade i ett större speditjonsföretag. De fann varandra, det ledde till förlovnings ett år senare och sedan äktenskap som höll i över trettio år till hans död i en trafikolycka.

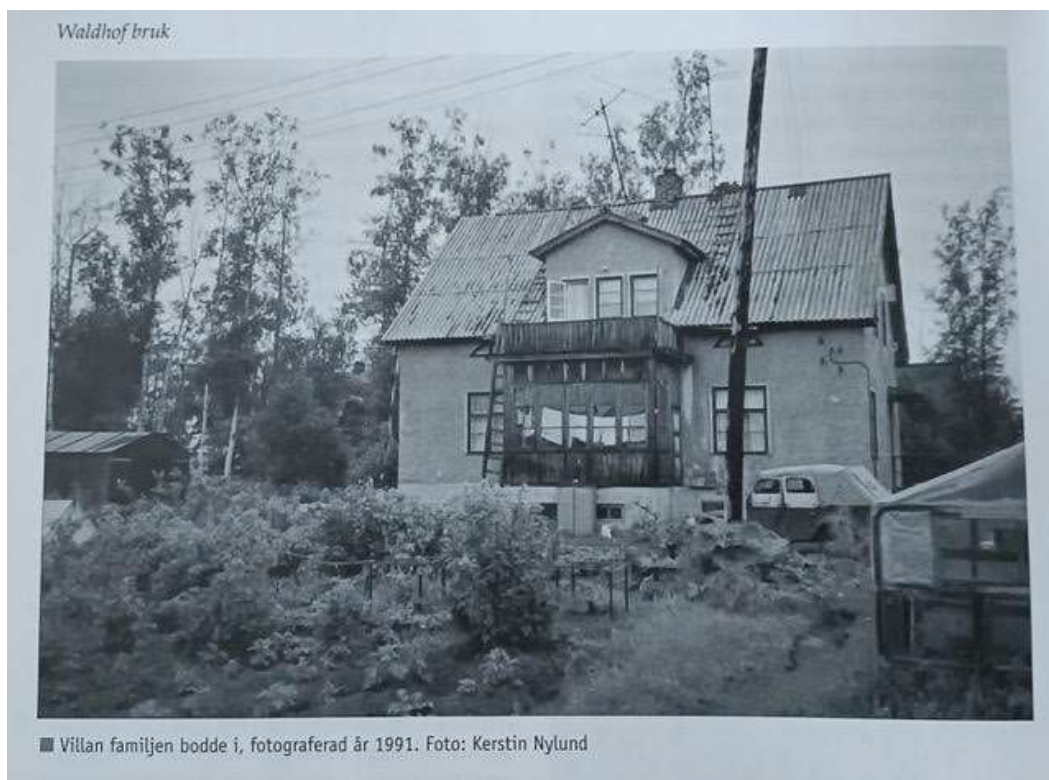
I början skaffade de sig i rask takt: bil, motorbåt, katt och sedan segelbåt. Eftersom hennes familjs sommarnöje länge hade varit

ett gammalt torp i Pargas, där Mai och Rainer också höll till, blev det naturligt att ansluta sig till ortens sjöfararförening Gullkrona Kryssarklubb, där många av deras vänner var medlemmar.

Åren gick och 1979 kom det som en naturlig utveckling att söka bostad i Pargas för ett par med två katter; båtarna var redan placerade där. Den lilla köpingen hade fått stadsrättigheter två år tidigare. Mais storebror med familj bodde där sedan länge och Mai hade fått ekonomipraktik sommaren 1960 på det stora bolagets kontor. De trivdes utmärkt i sitt nya hem, det lilla radhuset – det blev faktiskt 43 år totalt för hennes del. Arbetsresorna till Åbo var inte så värst betungande ens den mörka årstiden, i synnerhet inte efter det hela Skärgårdsvägen fått belysning.

Sällskapslivet var ganska livligt och flera föreningar fick nya medlemmar i dem, bl.a. Pargas Idrottsförening och senare Pargas Svenska Pensionärer.

Komponerat av *Pirkko Karrento*



Källa: Min bruksmijö. *Hågkomster från finländska bruk*. Etnologi vid ÅA.

## Krigsjul i Mörkby 1939!

Kriget hade brutit ut i Finland. Bombarna föll även i vårt land. Våra soldater försvarade vårt land. Speciellt kommer jag ihåg när julen närmade sig. Jag som tolvåring förstod att vi inte kan fira julen som förr. Pappa var inkallad så mamma fick ensam ta allt ansvar för min syster och mig. Och för alla djur i ladugården. Vi hade många evakuerade som bodde hos oss. På vinden var min faster med sina två små pojkar inhysta och också en annan tant med sin dotter. I salen hade vi en tant och farbror Lund från Åbo. Vi hade en utdragssoffa i köket där tillfälliga besökare kunde sova.

Julkvällen samlades alla i köket där mor först läste Julevangeliet. Maten hade mor tillsammans med andra gemensamma krafter tillrätt. Potatis och rotfrukter fanns som tillreddes i ugnen. Potatissallad var ett måste, till den kunde serveras fläsk från egna djur. Slakten hade gjorts just före kriget och en del hade palvats i rökbastu av Ekman. Så ännu hade vi mat.

Vi levde i mörker med svart tjärpapper uppspikat på en ram som sattes för fönstren.

Vi hade just fått elektricitet vilket underlättade mors arbete. Värme fick vi från både kakelugnar och vedspis. Julklappen var för det mesta tillverkad av givaren. Många julsånger och psalmer blev sjungna och gemenskapen den var mycket värd då. När vi hörde flygplanen flyga mot Åbo gick våra tankar till Åboborna.

Må vi bli bevarade från alla dessa grymheter. Mina tankar går nu till Ukraina (men krig råder överallt).

Må krigets fasor sluta  
Kanonerna sluta skjuta  
Att alla får fira jul ifred  
Att ingen mera stred

Må vi komma ihåg alla dem  
Som firar julen utan hem  
Vi till Gud oss kan vända  
För allt som oss kan hända

God Jul!

*Pargas 12.12.2022 Ruth Johansson*



Foto: Gun Nordin,  
fotoklubben

## HÄNDELSEKALENDER 2023

- Onsdag 18.1 **Månadsträff**  
Onsdag 8.2 Åboländsk frågesportuttagning i Västanfjärd. Pargas medverkar med två lag  
Onsdag 15.2 **Månadsträff**  
Onsdag 22.2 **Seniorföreläsning** med Kari Ranta-aho: "Fiskerihushållning i Finland – mat eller rekreation? "Kloka människor äter fisk" är en känd slogan. Vi får varierande informationsflöde om överfiske och fiskets hållbarhet. Hur befrämjas fiskerinäringen och fritidsfisket. Föreläsaren försöker ge en bredare bild av helheten och väcka diskussion om hållbarheten
- Onsdag 15.3 **Månadsträff**  
Onsdag 22.3 **Seniorföreläsning** med kaplan Jari Heikkilä i Pargas kyrka med rubriken: "Pargas kyrka - en kyrka med en lång historia". Valv- och väggmålningarna hör till den allra finaste medeltida konsten i vårt land. Kyrksalens unika byggnadstekniska detaljer, byggnadshistoria och imponerande målningar presenteras på plats. Vi får veta mera

### Obs! Förhandsanmälan till Seniorföreläsningarna

Kombis kansli, tfn 0400 852 596 eller via kombi.pargas.fi, t.ex. snabbanmälning på Kombis sidor. Deltagaravgiften betalas vid dörren.

## RESOR 2023

- Januari** **Besök på Nostalgimuseet, Fredrikaplan 1 (fd. Gamla kommunalstugan)**  
**Exakt dag och tidpunkt meddelas senare.**
- Fredag 20.1** **Dracula på ÅST**  
**Onsdag 8.2** **Hemlig resa**  
**Fredag 17.3** **VANUMAMMA på Kaarina Teatteri, fredagen 17.03.2023 kl. 19.00**  
Kaarina Teatern firar 40-års jubileum med en föreställning om **Vaddmamman Alina Grönberg**. Föreställningen textas till svenska.  
Vi åker gemensam buss från Pargas med start kl. 18.15. Bussresa, biljett och kaffe med bröd i pausen kostar 35 €. Anmäl och betala senast den 10.02.2023.

Före månads mötet sitter vi kl. 12-13 och tar emot anmälningar. Anmälan är alltid bindande.

**Betalningen** görs på föreningens resekonto **FI21 6601 0010 0803 07**. Skriv alltid namn och ex. Hemlig Resa etc. eller datum för resan som meddelande vid betalning vilket gör den enklare att identifiera.

**OBS!** Aktuellt material till Parentesen, t.ex. ändringar i gruppsammansättning eller kontaktpersoner, måste vara redaktionen tillhanda **senast en vecka** före månadsträffen för att hinna med. Även annat material i form av hågkomster, bilder eller teckningar tas gärna emot av redaktionen med samma förbehåll.

**Exemplar av Parentesen kan avhämtas på Booklet, Strandvägen 16 A och de större matbutikerna på malmen.**

## Styrelsens sammansättning och funktionärer 2022

<b>Ordförande</b>	<b>Gunnel Jansson</b> jansson.gunnel@parnet.fi	040 595 72 03
<b>Vice ordförande, vice skattmästare</b>	<b>Annica Forssell</b> forssell.annica@gmail.com	050 553 02 95
<b>Sekreterare</b>	<b>Margareta Blomqvist</b> margareta.blomqvist@granvik.fi	040 720 40 96
<b>Vice sekreterare</b>	<b>Johanna Bondas</b> johanna.bondas@parnet.fi	050 534 91 77
<b>Skattmästare</b>	<b>Bror Berg</b> laban1234@gmail.com	040 560 19 38
<b>Övriga ledamöter</b>	<b>Maria Simberg-Sörensen</b> maria.ss@parnet.fi	040 825 50 39
	<b>Mikael Reuter</b> mikael@undala.fi	040 552 49 78
	<b>Kurt Lindroos</b> kurt.lindroos475@hotmail.fi	0500 59 40 45
	<b>Carl-Gustav Nygårdas</b> carlgustav.nygardas@gmail.com	040 507 14 61

### Funktionärer

<b>Medlemssekreterare</b>	Kurt Lindroos	(se ovan)
<b>Mediekontakt</b>	Johanna Bondas	(se ovan)
<b>Teknikansvarig</b>	Carl-Gustav Nygårdas	(se ovan)
<b>Klippboken</b>	Mikael Reuter	(se ovan)
<b>Parentesens redaktion</b>	Maria Simberg-Sörensen	(se ovan)
	Pia Rantanen, b.rantanen@gmail.com	0400 94 80 13
<b>Parentesens ombrytning</b>	Carl-Gustav Nygårdas	040 507 14 61
<b>Webbansvarig/Webbredaktör</b>	carlgustav.nygardas@gmail.com	
<b>IKT kontaktperson</b>	Carl-Gustav Nygårdas	(se ovan)
<b>Medlem av SPF:s arbetsutskott</b>	Mikael Reuter	(se ovan)
<b>Medlem av SPF:s kommitté för intressebevakning</b>	Clara Kronqvist-Sundström	(se nedan)
<b>Resegruppen</b>	Clara Kronqvist-Sundström, ordf. kronqvistclara@gmail.com	040 867 19 48
	Pia Rantanen, b.rantanen@gmail.com	0400 94 80 13
<b>SPF Åbolands styrelse</b>	Gunnel Jansson, vice ordförande	(se ovan)

**Nya medlemmar** kan anmäla sig direkt till medlemssekreteraren

**Kurt Lindroos** 0500 59 40 45, **Margareta Blomqvist** 040 720 40 96 [margareta.blomqvist@granvik.fi](mailto:margareta.blomqvist@granvik.fi) eller via webben.

**Medlemmar i äldrerådet:** Widar Nyberg (ordf) [widde.nyberg@netti.fi](mailto:widde.nyberg@netti.fi) Christina Ahlsund [cahlsund@parnet.fi](mailto:cahlsund@parnet.fi) Greta Mäkeläinen [gmakelainen@hotmail.fi](mailto:gmakelainen@hotmail.fi)

## HOBBYGRUPPER

**Boule, IT, konst, musik och trädgård** enligt separata kallelser från gruppledarna

Boccia/Boule	Saknar ledare		
Bowling	Seppo Rajamäki	0400 46 91 92	seppo.rajamaki1@gmail.com
Bridge	Per Österman	0400 21 14 52	per.osterman@parnet.fi
Da Capo	Maria Simberg Sörensen	040 825 50 39	maria.ss@parnet.fi
De Pratglada	Marianne Saanila	040 722 62 26	marianne.saanila@parnet.fi
Encore	Maria Simberg-Sörensen		
Fotogrupp	Lorenz Michael	0400 23 31 43	losse.michael@gmail.com
Fågelskådning	Marcus Duncker	040 552 11 00	duncker.marcus@gmail.com
Golf	Johan Nyberg	040 195 48 48	johan.nyberg@parnet.fi
Hembygdskunskap			
IT-grupperna	Kurt Lundström	050 041 31 62	kb.lundstrom@gmail.com
Litterära salongen	Stina Engblom-Colliander	0400 71 53 88	stina202@parnet.fi
Stavgång	Rainer Wahtera	040 091 22 69	rainer.wahtera@gmail.com
Släktforskarna	Gustav Sundström	050 505 15 22	sundstroms@parnet.fi
Trädgårdsgrupp	Saknar ledare		
Vattengympa	Kari Penttinen	050 511 97 77	kari@esnet.fi

**Släktforskargruppen** träffas i allmänhet udda veckor i Seniorpunkten tisdagar kl. 13.15

**Fotogruppen** träffas varannan tisdag i Seniorpunkten kl. 17. Se närmare på hemsidan.

**Diskussionsgruppen** jämna tisdagar i månaden kl. 14:15-15:45 i Seniorpunkten.

**Följ med hemsidans. [www.pargas.sfpension.fi](http://www.pargas.sfpension.fi) händelsekalender eller föreningens Facebooksida Pargas svenska pensionärer. Många grupper informerar där om aktuella händelser.**

## Programgrupperna och gruppledarna för PSP:s månadsträffar

1. Beni von Weissenberg 040 545 14 35 benivw@parnet.fi
2. Mårten Malmlund 0400 71 03 12 marten.malmlund@gmail.com
3. Gunnel Jansson 040 595 72 03 jansson.gunnel@parnet.fi
4. Ulla Nordlund 040 524 8214 nordlund.ulla@gmail.com  
Bertel Nordlund 0400 52 64 52 bertel.nordlund@gmail.com
5. Rose-Marie Lindroos 050 562 54 10 rose.marie48@hotmail.fi  
Kurt Lindroos 0500 59 40 45 kurt.lindroos475@hotmail.fi
6. Stina Engblom Colliander 0400 71 53 88 stina202@parnet.fi
7. Christina Ahlsund 040 759 90 52 cahlsund@parnet.fi  
Arvo Björkroth 044 564 93 51 arvobjorkroth@yahoo.com
8. Annica Forssell 050 553 02 95 forsell.annica@gmail.com  
Solveig Nurmela 040 723 95 96 solveig.nurmela@abo.fi
9. Carita Karlsson 045 641 52 66 tiitikarlsson@gmail.com
10. Siv Nygårdas 040 574 24 31 siv.nygardas@gmail.com  
Aino Mattsson 040 844 06 98 aino.mattsson42@gmail.com

## Hedersmedlemmar i föreningen

Benita Nyberg, Georg Uppman, Stina Engblom-Colliander, Karl-Gustav Laurén och Kurt-Erik Långbacka

## Fotogruppens bilder inför julen



Foto Torbjörn Engman,  
fotoklubben

*God Jul  
Och  
Gott Nytt År  
önskas  
alla  
Pargasiter*



Foto: Barbro Laurén, fotoklubben